

Geachte heer XXXXX,

Op 19 december 2016 hebt u twee brieven geschreven aan de Nationale ombudsman met klachten van mevrouw Y en mevrouw Z over de regionale politie-eenheid Oost-Brabant. Op 2 maart 2017 heb ik u laten weten dat wij een onderzoek naar deze klachten hebben ingesteld. Graag informeer ik u over de afloop van dit onderzoek.

Klachten in onderzoek genomen

Mevrouw Z klaagt erover dat er voorafgaand aan haar aanhouding sprake is geweest van etnisch profileren.

Daarnaast klagen verzoeksters erover dat de politie hen na hun aanhouding geboeid heeft overgebracht naar het politiebureau.

Klachten niet in onderzoek genomen

Tevens klagen verzoeksters erover dat de politie bij het verhoor (en bij de invezekeringstelling) geen gebruik heeft gemaakt van een beëdigde tolk. Vervolgens klagen zij erover dat de politie aan hen geen schriftelijke kennisgeving van de rechten heeft overhandigd.

Tot slot klaagt mevrouw Y erover dat de politie haar niet in de gelegenheid heeft gesteld om een derde te informeren over haar insluiting.

Over deze klachtonderdelen heeft de korpsstaf van de politie in een algemene brief van 9 juni 2016 aan u als gemachtigde, een standpunt ingenomen. Naar dit standpunt heeft de politiechef verwezen in zijn reactie op de klachten van verzoeksters. De Nationale ombudsman zal naar deze klachten dan ook geen onderzoek instellen of een oordeel geven. Wel wijst de Nationale ombudsman u erop dat binnenkort een rapport uitkomt waarin hij een oordeel geeft over deze klachtonderdelen in vier andere zaken van cliënten van u.

Wat is er gebeurd?

Uit het proces-verbaal van bevindingen blijkt dat twee politieambtenaren in burger en één politieambtenaar in uniform op 7 april 2015 door het winkelgebied liepen in het kader van het project zakkenrollerij. De twee politieambtenaren in burger volgden twee jonge vrouwen en een jonge man van vermoedelijk Roemeense

Postadres

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Tel: (070) 356 35 63

Fax: (070) 360 75 72

bureau@nationaleombudsman.nl

www.nationaleombudsman.nl

Doorkiesnummer

Datum

12 mei 2017

Ons nummer

2016.44921 en 2016.44922

Uw brief

19 december 2016

Uw kenmerk

Bijlagen

Behandelend medewerker

Onderwerp

einde onderzoek

afkomst. De man leek een lege plastic tas bij zich te hebben. Zij zagen hen bij een kledingzaak naar binnen gaan. De politieambtenaren merkten op dat ze goed zicht op elkaar hielden. Op een gegeven moment gingen de man en een van de vrouwen in een hoekje staan. De andere vrouw schermde de andere twee af om het zicht op hen te belemmeren. Zij deed dit door voor hen te gaan staan en enkele kledingstukken overdreven in de lucht en voor zich te houden. Op het moment dat zij de winkel gezamenlijk verlieten, zagen de politieambtenaren dat de man twee volle plastic tassen in zijn handen had. Buiten de winkel hield de politie hen aan wegens verdenking van diefstal in vereniging.

Etnisch profileren

Visie politie

In de interne klachtbehandeling liet het sectorhoofd weten dat de politie samen met andere opsporingsambtenaren op projectmatige wijze aandacht besteedt aan winkeldiefstal en zakkenrollerij. Het is algemeen bekend bij de politie dat groepen personen hiervoor verantwoordelijk zijn. De aandacht van de betrokken ambtenaren ging uit naar groepen personen die bijzonder/afwijkend gedrag vertoonden. In het geval van mevrouw Z bleek dat haar gedrag, met dat van anderen, opviel en daarmee de aandacht van de politieambtenaren kreeg. Eerder was dit gedrag al bij andere opsporingsambtenaren opgevallen. Dit gedrag bleef voortduren, aldus het sectorhoofd. Er was geen sprake van etnisch profileren maar van het verrichten van opsporingshandelingen.

De klachtencommissie voegde hieraan toe dat de eerste verdachte gedragingen werden opgevangen door andere opsporingsambtenaren. Om deze gedragingen te onderzoeken zijn de betrokken ambtenaren deze gedragingen zelfstandig gaan onderzoeken. Deze gedragingen typeerden zij als verdacht.

De politiechef achtte de klacht ongegrond.

De klachtencoördinator liet op vragen van de Nationale ombudsman weten dat het hier opsporingsambtenaren van de gemeente betrof die de drie personen in de gaten kregen. Zij gaven hun bevindingen door aan de politieambtenaren die hen kort daarop een winkel binnen zagen gaan en daar de winkeldiefstal constateerden. Het was volgens de klachtencoördinator beter geweest als de politieambtenaren dit in hun proces-verbaal van bevindingen hadden opgenomen. Volgens hem was er feitelijk sprake van een melding van derden die verdacht gedrag hebben waargenomen.

Nu de politieambtenaren optraden naar aanleiding van een melding van anderen en niet op basis van hun eigen selectie, kon van etnisch profileren, zoals de advocaat heeft gesteld, in dit geval geen sprake zijn, aldus de klachtencoördinator.

Visie advocaat

Volgens u blijkt uit het proces-verbaal van bevindingen dat het redelijke vermoeden van schuld bij de politieambtenaren rees op basis van de *vermoedelijk Roemeense afkomst* van het drietal. Volgens u liepen verzoekster en haar twee vrienden nietsvermoedend rond in het winkelcentrum en besloten de verbalisanten hen te gaan schaduwen. Welke verdachte gedragingen ertoe hebben geleid dat de politieambtenaren het drietal zijn gaan schaduwen, heeft de klachtencommissie niet nader omschreven. Daarmee blijft alleen het gegeven dat het een groep van Roemeense afkomst betrof redengevend om hen te volgen en op zoek te gaan naar strafbare feiten en dat is etnisch profileren *pur sang*, schrijft u.

Wat vindt de Nationale ombudsman van het etnisch profileren?

De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat de overheid de grondrechten van burgers respecteert. Een belangrijk grondrecht is het gelijkheidsbeginsel en het verbod op discriminatie. Dat betekent dat de overheid zich onpartijdig opstelt en zonder vooroordelen handelt. De overheid moet bij de burger ook de schijn van partijdigheid vermijden.

Dit brengt met zich mee dat de politie zich ervan bewust dient te zijn dat bij burgers met een andere etnische achtergrond de indruk kan ontstaan dat de aandacht van de politie zich hierdoor in het bijzonder op hen richt. De politie kan dit gevoel voorkomen en bijdragen aan non-discriminatie door strak en professioneel op te treden.

In dit geval blijkt dat het bijzondere/afwijkende gedrag dat de aanleiding is geweest om het drietal te volgen door opsporingsambtenaren van de gemeente is waargenomen. Uit het proces-verbaal van bevindingen blijkt echter niet waaruit dat gedrag precies bestond. Ook in de interne klachtbehandeling is niet naar voren gekomen wat de opsporingsambtenaren daarover aan de politieambtenaren hebben doorgegeven. Feit is wel dat door de melding van dat kenmerkende gedrag de politieambtenaren de drie zijn gevolgd een winkel in en dat zij daar opvallend gedrag hebben geconstateerd. Dit bestond uit het afschermen door een van de vrouwen van de twee anderen door voor hen te gaan staan en overdreven kledingstukken omhoog te houden.

De Nationale ombudsman komt tot de vaststelling dat er geen sprake is van etnisch profileren door de politieambtenaren. Zij hebben opgetreden naar aanleiding van een melding van opsporingsambtenaren van de gemeente dat er reden was om het drietal te volgen. Of die opsporingsambtenaren zich schuldig hebben gemaakt aan etnisch profileren blijft hier buiten beschouwing, omdat de klacht zich niet op hen richt. Uit het proces-verbaal van bevindingen blijkt vervolgens dat het gedrag van het drietal in de winkel voldoende opvallend was

om te kunnen constateren dat hier sprake is geweest van opsporingshandelingen en niet van etnisch profileren.

De Nationale ombudsman onderschrijft voorts de opmerking van de klachtencoördinator dat het beter was geweest dat de politieambtenaren in het proces-verbaal van bevindingen duidelijk hadden opgenomen dat de melding van andere opsporingsambtenaren afkomstig was en hoe deze melding luidde. Op die manier namelijk had getoetst kunnen worden of de waarneming van de gemeentelijke opsporingsambtenaren op de juiste gronden was gebaseerd en of de politieambtenaren daarop hadden kunnen afgaan.

Handboeien

Visie politie

Het sectorhoofd liet in reactie op de klacht weten dat de drie personen na hun aanhouding in een voor de politieambtenaren onbekende taal met elkaar spraken. Zij keken voortdurend zenuwachtig om zich heen. Omdat zij niet op de door de politieambtenaren aangewezen plek bleven staan, wekten zij de indruk dat zij wilden vluchten. Het is volgens de politiechef algemeen bekend dat veel winkeldieven vluchtgedrag vertonen. En dat gedrag brengt mogelijk een confrontatie met zich mee waarbij geweldgebruik bij de verdachten aan de orde kan zijn. Dit betekent iets voor de veiligheid van de aangehouden verdachten, de betrokken ambtenaren of derden. Daarom viel het gebruik van handboeien binnen het bereik van artikel 22 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar, aldus het sectorhoofd.

De politiechef achtte de klacht later ongegrond.

De klachtencoördinator liet op vragen van de Nationale ombudsman weten dat de houding van de verdachten veranderde nadat de politieambtenaren duidelijk hadden gemaakt dat zij waren aangehouden. Van min of meer coöperatief naar lastig. Een van de vrouwen bleef naar de ander roepen in een voor de politieambtenaren niet verstaanbare taal. De andere vrouw ging vervolgens hetzelfde gedrag vertonen. Ze wilden weglopen, niet wegrekken, en weigerden het identiteitsbewijs te laten zien. Dit laatste is volgens de klachtencoördinator geen reden om te boeien, maar het weglopen wel. Wat de politieambtenaren nog hadden laten weten is dat er op het moment van de aanhouding veel aandacht van het winkelend publiek was. Zij dachten kennelijk dat er sprake was van een opstootje, omdat de politieambtenaren niet als zodanig herkenbaar waren. Na het aanleggen van de boeien had het publiek in de gaten dat het om politieoptreden ging en ging iedereen weer verder met winkelen. De klachtencoördinator liet nog weten dat het gebruik van handboeien bij winkeldiefstal voor deze politieambtenaren niet een standaard werkwijze is.

Visie advocaat

U stelde dat het feit dat de verdachten in een voor de politieambtenaren onbekende taal spraken onvoldoende is om handboeien aan te leggen. Dit zou betekenen dat bij iedereen die in een voor de verbalisanten onbegrijpelijke taal spreekt, sprake is van gevaar voor ontvluchting. Dat de twee vrouwen daarbij zenuwachtig keken, kan volgens u niet tot een ander oordeel leiden. Het is volgens u meer dan logisch dat een persoon die wordt aangehouden zenuwachtig is. Het enkel niet op de plek blijven staan die de politie aanwijst, wijst niet zonder nadere motivering op het vertonen van vluchtgedrag. De taalbarrière bemoeilijkt daarnaast ook nog eens het opvolgen van de aanwijzingen van de politieambtenaren. Kortom, er was volgens u geen objectieve indicatie voor vluchtgevaar, maar een subjectief gevoel van de verbalisanten.

Wat vindt de Nationale ombudsman van het gebruik van handboeien?

De Nationale ombudsman heeft al veel rapporten geschreven – en daarmee een oordeel gegeven – over het gebruik van handboeien door de politie. Binnenkort brengt de Nationale ombudsman hierover nog een rapport uit waarin hij een oordeel geeft in vier zaken van cliënten van u.

Ten behoeve van het vervoer van een verdachte kunnen handboeien worden aangelegd. Dit mag echter geen automatisme zijn. Het aanleggen van boeien mag alleen gebeuren als dit noodzakelijk is vanwege vluchtgevaar of gevaar voor de veiligheid van de betrokken persoon, de politieambtenaar of derden.

In dit geval blijkt onvoldoende waar het (onmiddellijke) gevaar voor de verdachten of de betrokken ambtenaren uit bestond. Direct na het verlaten van de winkel heeft de politie het drietal aangehouden. De politie geeft aan dat de twee vrouwen lastig gedrag vertoonden en dat het winkelend publiek kennelijk dacht dat er sprake was van een opstootje. Het gebruik van handboeien maakte duidelijk dat het hier om politieoptreden ging waardoor iedereen weer doorging met winkelen. Dit vindt de Nationale ombudsman niet voldoende om tot het gebruik van handboeien over te gaan. Het onderling spreken in een vreemde taal, het zenuwachtige gedrag en het niet op de plaats blijven staan vindt de Nationale ombudsman evenmin toereikende argumenten om tot boeien over te gaan. Er zijn immers geen andere omstandigheden, zoals weg proberen te komen op het moment van aanhouding, verzet tegen de arrestatie, of felle discussies in een onbekende taal, die aan de aanhoudingssituatie een andere lading geven waardoor het gevaar voor anderen of voor een eventuele vlucht reëel wordt.

De Nationale ombudsman is het dan ook niet eens met de beslissing op dit punt van de politiechef om de klachten ongegrond te verklaren en keurt het gebruik van handboeien dan ook af.

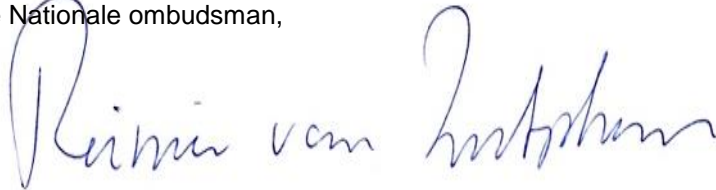
Openbaar maken van de brief

Ik heb een kopie van deze brief aan de politiechef van de eenheid Oost-Brabant gestuurd. Een geanonimiseerde versie van deze brief zullen wij op onze website www.nationaleombudsman.nl plaatsen. Om de privacy van mevrouw Y en mevrouw Z te waarborgen is de brief anoniem: het gaat wel over hun klacht, maar hun namen komen er niet in voor.

Hebt u nog vragen?

Hebt u over deze brief nog vragen, neem dan contact op met mevrouw mr. XXXXX. U kunt haar op maandag tot en met donderdag bereiken via telefoonnummer (070) XXXXX.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

A handwritten signature in blue ink that reads "Reinier van Zutphen". The signature is written in a cursive style with a large initial 'R'.

Reinier van Zutphen

